

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת כי תבוא תשפ"ד

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

למה תדאג על הדמים - ולא תדאג על הימים

נסיעתו באוטובוס היא באופן אקראי בהחלט.

כך אחר הצלצול, קול דממה דקה ואחריו קולו הבס של האלמון החל נשמע בחלל האוטובוס: "תקשיב טוב, אני אומר חד משמעית, אנחנו לא מוכנים לשלם יותר מרבע אחוז זה מה שסיכמנו - זה מה שנשלם, נקודה! בשום פנים ואופן לא ניתן חצי אחוז, לא מגיע להם, הם יכולים לפנות אל בית המשפט, אנו נלך עד הסוף... תמסור להם - רבע אחוז, ופרוטה אחת לא יותר!"

אלא שלקראת סיום השיחה הקיש על גבו איש ישיש בא בימים וכשהלה הפנה אליו את תשומת לבו, פתח פיו: "אדוני הנכבד באמת שלא מתאים לך להתנהג כך. חשוב! בשביל רבע אחוז קטן, עושים מחלוקת? מה זה משנה חצי אחוז או רבע אחוז. אם משישה היה מתווכח אתי על רבע אחוז, הייתי נותן לו בשמחה אחוז שלם ואפילו שני אחוזים!"

שמע עצה מאנשים מבוגרים שעברו לא מעט בחיים: 'לא עושים בלגן בשביל דברים קטנים! זהו כלל גדול המוביל לחיים יפים.' האלמון ההדור, הבין שקולו הרם לכד את תשומת לבם של הנמצאים סביבו ובעיקר הפריע את מנוחתו של האדון הישיש שהעז להתערב בשיחה ולהעניק לו במתנה מנת מוסר מחכימה.

בשל כך הרגיש את הצורך לשתף את העומדים סביבו בפשר דבריו: "אני מבין שהאונתם לשיחה ואתם מסכימים לדבריו של האדון הנכבד בעל ניסיון חיים עשיר. הרשו לי להסביר לכם. אכן, אילו היה מדובר בקילו עגבניות או בקילו תפוחים הייתי נותן ומוותר גם על חמישים אחוז, אבל פה העסק שווה ערך, קצת יותר מקילו עגבניות..."

העניין כך: אני ושותפי רכשנו בניין גדול ובו כחמישים דירות. ערך הבניין מעל מאה מיליון שקלים. העסקה הסתיימה על ידי משרד תיווך. בתחילה אנו דיברנו על רבע אחוז דמי תיווך וכעת, משום מה, הם תובעים חצי אחוז. האם אתם יודעים מהי המשמעות של רבע אחוז מעסקה כה גדולה?!

הקשיבו היטב! רבע אחוז זה - מאתיים חמישים אלף שקלים - ובקיצור - רבע מיליון שקלים! כל רבע אחוז זה הון עתק... האלמון הפנה את מבטו אל הישיש: אדוני הנכבד, האם היית מוכן לוותר בקלות על רבע מיליון שקלים?!

כמובן סבר פניהם של 'השופטים' - הנוסעים, יחד עם הישיש בעל ניסיון החיים העשיר, בישר כי טענותיו של האלמון מוצדקות ואף היו נאמרות מכל בר אנוש שמעט דעת בקדקודו.

אכן, האם 'רבע אחוז' נחשב מעט או הרבה? התשובה פשוטה: - תלוי בסכום המדובר!

כשעוסקים במאה שקלים אזי העושה מריבה בשביל רבע אחוז (25 אגו) באמת

המשכן בעמ' 3

בפרשת כי תבא התורה הקדושה אומרת לנו פסוקים נפלאים: "היום ה' אלקינו מציץ לעשות את החקים האלה ואת המשפטים..." - ומה פירוש 'היום הזה' וכי רק אותו יום נצטוו בדבר?

אלא פרש"י: 'היום הזה' - בכל יום יהיו בעיניך חדשים, כאלו בו ביום נצטוו עליהם. וכן בהמשך נאמר: "הספת ושמע ישראל היום ה' נהיית לעם לה' אלקיך..." וגם כאן פרש"י: 'היום הזה נהיית לעם' - בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בברית.

וכבר בפרשת יתרו נאמר כיוצא בדבר: "בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני". ופרש"י: לא היה צריך לכתוב אלא 'ביום ההוא', מהו ביום הזה? - אלא - שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו.

מפסוקים אלו אנו למדים, כי התורה הקדושה מבקשת מאת כל יהודי לחוש שכל יום שהוא חי בו, הוא היום המיוחד ביותר, על כל אחד מאתנו להרגיש כאילו היום הזה קיבלנו את התורה בסיני - כאילו היום הזה נכנסנו בברית עם הקב"ה... הלוואי! איזו תחושה... ניתן לשער כי כל יהודי שחווה בפועל את הנעשה בימים מיוחדים אלו, לא היה מש מהתורה הקדושה לרגע אחד. אלא שהתורה מבקשת מאתנו שכך גם אנו נרגיש בכל יום.

ומדוע? משום שבאותו יום שנחוש ברגשות מיוחדים אלו: 'היום קיבלנו את התורה' והיום באנו עם הקב"ה בברית' הרי שיהיה לנו את החשק הגדול לעשיית המצוות והמעשים טובים בצורה חזקה ביותר.

הודאה על האמת

וכאן נודה על האמת, האם אנו מרגישים את היום שאנו נמצאים בו כמו היום בו עמדו אבותינו למרגלות הר סיני, או כמו היום המיוחד בחיינו. והאמת היא, יכול להיות שגם במשך שנה שלמה ותמימה, לא כל אחד יוכל למצוא תחושה שכזו, ולו ביום אחד משלוש מאות שנים וחמשה ימים שבשנה.

כמה פעמים אנו אומרים לעצמנו: 'היום זה לא היום שלי, מחר אתחיל בצורה טובה יותר...' כמה פעמים הזמן שברשותנו 'נמרח' ללא עשייה מהותית רגע אחר רגע. אנו מרגישים תמיד שהחיים די ארוכים ואין לאן למחר...

ועתה, השאלה. כיצד ניתן להרגיש ולחוש כהיום הזה ובכל יום מחיינו, את התחושה העילאית שחוו אבותינו לפני מאות שנים במעמד הר סיני - כולם יודו שזה 'קצת' קשה?

נסה להמחיש במעשה קטן מהו ערך החיים שהקב"ה נטע בתוכנו.

שיחה באוטובוס

האוטובוס סגר דלתותיו, יצא מהתחנה והמשיך בנסיעה בתוך הכבישים העירוניים. אנשים עמדו בתוכו צפופים כאשר כל אחד מן הנוסעים, מבטו מרוכז בטרדותיו ועסקיו השזורים במרוצת החיים. כך הייתה האווירה עד שצלצול פלאפון של אלמון, הפך את השקט.

אכן, אלמון זה מראהו כלבנון, כולו אומר כבוד, הדור בלבשו, ולפי חזונו ניכר כי

לשאלות בהלכה חייגו

02-5408030

משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם

היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il

ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

שאלה
האם ניתן לעשות התרת נדרים דרך הטלפון?

תשובה

הטור בסימן רכח הביא דברי הרמב"ם (פרק ו מהלכות שבועות הלכה ד) שצריך הנודר לבוא לפני החכם כשיתיר לו, ואינו עושה שליח לישאל על נדרו, ואדוני אבי הרא"ש ז"ל כתב שיכול להתיר לו שלא בפניו כגון שישלח לחכם בכתב את נדרו והוא יודע שמתחרט ומתיר לו.

וראה בבית יוסף מקורו של הרמב"ם מנדרים ח: ועוד הוכיח בן מירושלמי פרק נערה המאורסה פ"י ה"ח מהו להתיר על ידי מתורגמן וכו' ומשמע דמספקין דווקא במתורגמן כיון דסוף סוף הנודר עצמו נמצא שם, אבל על ידי שליח לא מהני.

והריב"ש בסימן שע הביא שכן דעת הרא"ה, וכן כתבו הגהות מיימוניות (פרק ו מהלכות שבועות סוף אות ב) וכ"כ בהגהות מרדכי (קידושין סימן תק"ן) שהשיב מהר"ם (תשובות ופסקים למחר"ם סימן קיז) לא אוכל להתיר לך אם לא תבוא בעצמך, כי על ידי שליח אין להתיר כדאמרינן פ"ק נדרים. ע"כ.

אולם הרא"ש (נדרים פ"א סימן ז) כתב בשם הרא"ם דיכול להתיר על ידי שליח והעיקר שהחכם ידע שהנודר מתחרט ויכול להתיר אפילו בלא דעת הנודר, דהפרת חכם כהפרת הבעל, ושכן הורה רבינו שמשון דאם שלח חרטת נדרו לחכם, (ששלח מכתב חרטה) מתיר שלא בפניו. ע"כ. וכן דעת הרשב"א בתשובה (חלק א סימן תקנ"ד) דמתירין על ידי שליח וכל שכן מבעל דמפר נדרי אשתו, דבעל היה לחוש שמא יוסיף מדעתו מפני שהיא אשתו, מושא"כ באיניש דעלמא אין לחוש שיוסיף מדעתו.

והר"ן הביא דעת הרמב"ם ודעת רבינו שמשון ולא הכריע. והנה על מה שכתב רבינו שמשון להתיר נדר כששלח החרטה בכתב, כתב הריב"ש סוף סימן שעד, דנוכל לומר דכתב ידו עדיף מהתרה על ידי שליח, ואף אם נאמר דלא מהני שליחות, על ידי מכתב יועיל, אלא שמדברי הרמב"ם נראה דלעולם צריך להתיר בפני הנודר, וגם מכתב לא יועיל, ונראה שיש לחוש לדבריו, ועובדא דפתח יוכיח, עכ"ד.

וההוכחה מבית יפתח דאף שיפתח לא רצה לילך אצל פנחס, היה לו לפנחס להתיר נדרו על ידי מכתב, וע"כ דבעינן בפני הנודר ממש ואין די שישלח כתיבת ידו, ויפתח לא רצה לילך אצל פנחס.

אולם הדרכי משה הביא דמהר"ן משמע דאם על ידי מכתב אפשר להתיר, כל שכן שאפשר להתיר על ידי שליח ע"ש. (ומצאתי בהליכות עולם חלק ח עמוד עא שהביא מהרשב"ן ח"ב סימן קסג דעביד עובדא בנפשיה להתיר שלא בפני הנודר לאחד שכתב אליו שנתחרט על נדרו. ע"ש.)

ובשולחן ערוך סימן רכח סעיף טז פסק כדעת הרמב"ם דלא מהני הפרה על ידי שליח.

ובט"ז ס"ק כ נקט כדעת הריב"ש דאפילו על ידי מכתב לא מהני הפרה וכעובדא דבת יפתח.

אולם החתם סופר סוף סימן רכ כתב לדחות הראיה מעובדא דבת יפתח, דיש לומר דאף על ידי מכתב יפתח ראה בזה פחיתות כבוד, אלא שכתב שקשה לעשות מעשה להקל. ובפתחי תשובה ס"ק ט כתב דבשעת הדחק אפשר קצת להקל על ידי מכתב. וכ"כ בשו"ת זרע אמת (ח"ג סימן קכה) דבשעת

המשכן בעמ"ב 3

סמכותה של המדינה להפקיע קרקעות לצורך סלילת כביש

השבוע פורסם בתיבות הדואר בשכונה עלון "בנימין לשבת" (גליון מס' 18 פרשת כי תצא אלול תשפ"ד) כותרת וידיעה מרעישת "צעד היסטורי בהתיישבות, פורסם מכרז להרחבת כביש 60 בבנימין" עיקרה של הכתבה היא שיורחב כביש משער בנימין וצפונה כביש זה יורחב לכמה נתיבים כמו כן אנו עדים לעבודות נרחבות לאורך הציר ממחסום חזומא עד לשער בנימין, כל מי שמכיר ויודע ישנו בית בודד ששייך כנראה לערבי כמאתיים מטר לאחר גשר אדם כנראה בית זה יופקע ע"י המדינה על מנת להרחיב את הכביש, במאמר זה לא אתייחס אם בית זה רכוש ערבי או של מישהו אחר אני מדבר על עצם הרעיון וזה לא משנה אם זה כאן או באזור תל אביב האם יש סמכות הלכתית להפקיע קרקע פרטית לצורך סלילת כביש או שמא יש בזה משום גזל.

תשובה: לפי ההלכה יש למדינה סמכות להפקיע אדמה פרטית לטובת סלילת כביש.

נימוקים: בכדי לענות על השאלה עלינו לראות באופן כללי מה הן הסמכויות אותן מעניקה תורת ישראל למערכת השלטון הקיימת, וממילא נוכל למצוא גם פתרון לבעיה הספציפית הזאת.

הגמ' בכמה מקומות מביאה את דברי שמואל: "דינא דמלכותא דינא" (ב"ק ק"ג ע"ב), מאמר שמואל ללא חולקים וכן נפסק ברמב"ם (הלכות גזילה ואבידה פ"ה הי"א). יצוין שהפסק מתייחס לסמכותו של המלך לעניין גביית מיסים, או לכריתת אילנות ו/או בניית גשרים מאילנות אלו, וכן חוקים שהוא מחוקק במלכותו, שמי שעובר עליהם יוחרם רכושו. בכל אחד מהמצבים המתוארים לעיל אין האדם הנהנה מהם עובר על איסור גזל כיוון שדין המלך דין הוא. והשאלה נשאלת ממה נובעת סמכות המלך? בכך נחלקו גדולי הפרשנים ונביא להלן את עיקרי השיטות:

א. הרשב"ם (ב"ב דף ע"ב ד"ה מי אמר) סובר שהסמכות של המלך נובעת מרצון הציבור, שכיוון שהציבור קיבל על עצמו את ההנהגה של המלך, נמצא כאילו כל אחד הגר באותה מדינה או בא מארץ אחרת - מוכן לקבל על עצמו את החוקים הקשורים להפקעת ממנו. נראה שזוהי גם דעת הרמב"ם (הל' גזילה ואבידה פ"ה חל' יח) שכן כתב שם: "שרי הסכימו עליו בני אותה הארץ וסמכה דעתם שהוא אדוניהם" ע"ש.

ב. מדברי רש"י (גיטין ט: ד"ה כשרין, חוץ מגיטי נשים) נראה יסוד חדש: הוא מסביר מפני מה שטרות כשרים בערכאות של גויים חוץ מגיטי נשים: "דינא דמלכותא דינא ואעפ"י שהנותן והמקבל ישראלים הם... אבל על הדינין נצטוו בני נח".

לפי שיטת רש"י, "דינא דמלכותא דינא" כולל תיקונים חברתיים, ו/או יחסי אנוש בענייני קניין וכל מה שקשור לתיקון המדינה, ולכן מה שהמלכות קובעת חוקים לניהול ח"י חברה תקינים, זה נובע מתוך הציווי שנצטוו על הדינין. ועי' בספר אבן האזל (הל' גזילה ואבידה פרק ה) שביאר גישה זו.

ג. שיטה שלישית אנו מוצאים בספר דבר אברהם (ח"א סי' א אות ה ד"ה והנ"ל) בשם רבינו יונה והיא שיטת "דינא דמלכותא דינא" נלמד מההלכה המפורסמת בתלמוד: "הפקד בית הדין - הפקד" (גיטין לו ע"ב) המסתמכת על הפסוק בספר עזרא (י, ח) "וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים בעצת השרים והזקנים יוחרם כל רכושו". וממשיך המחבר שם לבאר שדין "הפקד בית הדין" אינו נובע מסמכותו של בית הדין דווקא אלא מכוח השררה והשלטון שיש בידם, שכן בפסוק נאמר "וכל אשר לא יבוא בעצת השרים...".

לפי המבואר ברמב"ם (הל' גזילה פ"ה ה"א) ובש"ע (חו"מ סי' שסט סעי' ו) גם במלכי ישראל קיים הכלל הזה ודלא כשיטת הראשונים המובאים בר"ן (נדרים כח ע"א ד"ה במלכי) שבמלכי ישראל אין אומרים "דינא דמלכותא", בענייני מכס. וכן נהגים לפסוק בבתי דין הרבניים של מדינת ישראל (עיין פד"ר ח"א עמוד 281).

אמנם, מקורות הלימוד מתייחסים לצורת שלטון ייחודית, שלטון של מלך, אבל בימינו, שיטת ממשלה שנבחרה ע"י העם מי אומר שאותו דין חל גם עליה? אמנם לפי ההסבר של הרשב"ם והרמב"ם (שיטה א' לעיל) שהזכרנו בראשית הדברים - אין משמעות לצורת השלטון, אבל לשיטות האחרות (שיטות ב, ג' לעיל) מניין לנו שאמרי "דינא דמלכותא - דינא" גם בזה?

אולם כבר כתב בשו"ת משפט כהן (סי' קמד אות יד) שגם כשאין בישראל שלטון מלוכני, הסמכות עוברת לעם ואם העם בוחר ממשלה או ממונה לעצמו גופים שלטוניים - יש לכל אלו סמכויות של מלך לגבי כל אותן ההלכות הקשורות להנהגת הכלל, דהיינו הכרזת מלחמה, גיוס אנשים ושלילתם למערכה ולא רק סמכויות ממוניות.

נמצאנו למדים שלפי כל השיטות שהזכרנו לעיל יש לממשלת ישראל הסמכות להפקיע קרקעות לתיקון מערכת התחבורה בארץ לטובת אזרחיה.

יצוין ויודגש שאין אנו דנים בנושא הפיזי, (זהו נושא בפני עצמו הטעון בירור האם הממשלה חייבת לפצות, או שבסמכותה להפקיע גם ללא תמורה, דוגמאות לדבר זה ניתן למצוא בפסיקה האזרחית הנמצאת במאגרים משפטיים לדוגמא הפקעות קרקע לצורך סלילת כביש 6 מספר קיבוצים נפגעו מסלילת הכביש ונפסקו להם פיצויים מורחבים) אך אנו דנים בעצם זכות ההפקעה. במציאות שאנו חיים, נכון לשנת תשפ"ד, המצב הביטחוני הוא קשה ויש מקום להכניס מימד נוסף בזכות ההפקעה והוא מצד דיני מלחמה. המשנה אומרת במסכת סנהדרין (כ ע"ב) כי "דרך המלך אין לו שיעור" ולפי פסק הרמב"ם (הל' מלכים פ"ה ה"ג) מדובר בפריצת דרך לצורך מלחמה לשם העברת צבא. היות שאנו נמצאים במצב מלחמה, ואין ספק שחשוב שלמדינה יהיה כביש ארוך, טוב ורחב, שבגלל נתיב יהיה בעת הצורך להעביר בו ציוד צבאי וכל מה שנצרך כדי להגן על המדינה ותושביה, אזי וודאי שמחובתה של הממשלה לסלול כביש כזה, שבסופו של דבר גם תורם לבטחון המדינה ורווחת תושביה.

בברכת התורה יגאל אלון

יהיה זה, לא הכי חכם. אבל כאשר מדובר בכמה מיליונים יסכימו כולם - יש על מה לדבר!

כיצד בדבר ערך של כל יום מחיינו, שעה אחת, דקה אחת, שניה אחת מן היום, האם אלו חלקי זמן מעטים שאפשר לוותר עליהם בנקל, או שמא חלקי זמן אלו הינם מכובדים וראוי לנצור אותם כראוי ולתת עליהם את הדעת לכל ילכו לאבדון.

הנה, כבר אמרו חז"ל: 'על כן יאמרו המושלים באו חשבון'. התשובה תהיה פשוטה. אם נצליח לחוש במעט איזו השפעה יכולה לצאת משניה אחת של חיים המנוצלים כהוגן, איז נשכיל להבין מה הערך של כל רגע בחיים.

אכן, כאשר אנו נעשה חשבון קל, מהו ערך של כל יום בחיינו, נגלה כי החשבון בעשיית רצון ה' ומצוותיו אמור להיות גדול וחזק ביותר, כאילו היום נצטוונו ציונים אלו, זאת משום שהרווח שאמור לנבוע לנו מכל יום, מכל רגע, מכל שניה ונשימה במשך היום, הינו עצום וגדול ביותר.

הבה נתבונן. כידוע לכל בר ישראל, הקב"ה קידשנו במצוותיו לעולמי עד - וחי עולם נטע בתוכנו. דהיינו, תמורת מעשה המצוות שאנו עושים בעולם הזה בכל יום ויום, נזכה לחיי נצח אין סופיים בעולם שכולו טוב.

איכות חיי הנצח בעולם הבא, הינה רק על פי עבודת האדם בעולם הזה: 'מי שטרח בערב שבת - יאכל בשבת. ומי שלא טרח - מה יאכל בשבת?'.

מעתה, בכדי לסבר את האוזן ננסה לעשות חשבון קל להבין מהו ערכו של יום אחד, ואפילו רגע אחד מתוך העשרים וארבע שעות שבכל יום בימי חיינו, כמה השפעה וטובה גדולים אפשר להפיק מכל רגע ורגע. נא לתפוס ראש הולכים ל'שחק' קצת עם מספרים.

נהיה נדיבים ונקצוב לאדם ממוצע החי בעולם מאה שנות חיים.

רק שנבין כי מאה שנים הם סך הכל כ- 36,500 ימים. במילים - שלושים ושישה אלף וחמש מאות ימים. כל יום שעובר המספר יורד ומתקרב לכיוון האפס.

ימים אלו, הם היחידים שבכוחם להשפיע על איכות חיינו בחיי הנצח. על פי איכותם ייוודע לנו אם נזכה לחיי הנצח וכמה הנאה נרווה בהם.

מעתה, נניח שחיי הנצח הם רק 100 מיליארד שנים.

אם כן, 100 מיליארד לחלק למאה שנה שווה - מיליארד.

הרי שנה של חיים שאנו חיים בעולם הזה, כל המעשים שנעשה בה, הם ישפיעו על איכות החיים למיליארד שנים לעולם הבא.

מעתה, בואו נראה על כמה שנים ישפיעו יום אחד 'שעה' 'דקה' ו'שניה' מימי חיינו.

מיליארד שנים לחלק ל- 365 ימים הנמצאים בשנה, עולה לחשבון כ- 2,739,726 (שני מיליון שבע מאות שלושים ותשע אלף ושבע מאות עשרים ושש שנה) זו ההשפעה כאשר אנו חיים בעולם הזה יום אחד.

ביום יש 24 שעות, הרי שכל שעה משפיעה על- 114,155 (מאה וארבע עשרה אלף מאה חמישים וחמש) שנים פלוס, מחיי הנצח.

גם את סכום זה נחלק לשנים דקות שיש בשעה,

הרי לנו 1,902 שנה, כל דקה משפיעה על 1,902 שנים.

נחלק 1,902 לשנים שניות שיש בדקה.

הרי לנו - 31 שנה. הרי לנו כי כל שניה ושניה שאנו נושמים בעולם הזה ביום או בלילה, היא משפיעה על שלושים ואחת שנים לעולם הנצח.

כמובן כל האמור זהו רק אילו חיי הנצח יש להם קצבה של 100 מיליארד שנה ואילו האדם חי מאה שנה.

(חשוב!) בעשר דקות שהנך מקדיש לקריאת מאמר זה הבטחת לעצמך לכל הפחות 19,000 שנים מעונות בעולם הבא!

אם כן, אחרי החשבון המהודר, כמה וגם ניצבה אל מול עינינו מעט מההבנה מהו ערך של שניה אחת מהחיים.

כאשר נעריך ב'אחווים' כמה זה שניה ביחס ל- 100 שנות חיים נקבל מספר זעום ביותר.

אבל כמו שהזכרנו: 'האם רבע אחוז זה מעט או הרבה? הכל תלוי ביחס לסכום המדובר'. על כן, שניה אחת מהחיים שלנו היא יקרה לאין ערוך, העסק שאנו עוסקים בו בכל שניה הוא חשוב ביותר.

אדם הולך ברחוב וחושב על הקב"ה רק שניה אחת הרי שלכל הפחות זוכה לחיים איכותיים של שלושים ואחת שנה, בנשימה אחת הוא מכריע שלושים ואחת שנה.

הדחק יש להתיר על ידי מכתב.

ולכאורה כשעושה התרה בטלפון עדיף טפי מעל ידי שליח, ואפשר שעדיף גם מעל ידי מכתב, שהרי קול הנודר ממש נמצא בשעת ההתרה, ויועיל אף לדעת הרמב"ם.

ובספר דברי שאול סימן רכח סעיף טז כתב הטעם דלא מהני על ידי שליח, משום שיש לפרש הנדר והסיבה למה נדר, ושליח יכול לשקר ולא נוכל לתופסו על שקרו דיאמר שהנודר שיקר, אבל כשהנודר עצמו בא ומפרט נדרו, ירא לשקר. ע"ש.

ולפי דבריו יש לומר גם כן דעל ידי טלפון יועיל התרה שהרי הנודר עצמו מפרט נדרו וירא לשקר.

ובמהר"צ חיות (נדרים ח.) כתב הטעם דלא מהני שליחות, כיון דהוי מילי, ומילי לא ממסרין לשליח, ולדבריו גם כן יש לומר דעל ידי טלפון לא הוי מילי שהרי הנודר עצמו מדבר ולא שליח.

וכן העלה בשו"ת שבט הקהתי דאפשר להתיר לכתחילה התרת נדרים בטלפון. (וע"ש עוד שהוכיח כן קצת מדברי המל"מ פ"ו דשבועות ה"ד)

וראיתי בספר הליכות מועד (פרק ב הערה כה) שהביא להרדב"ז (על הרמב"ם שם) שפירש הטעם דלא מהני שליחות בנדרים משום דבעינן שיבוא לפני המתירים בכדי שיתבייש ולא יהא רגיל בנדרים וכדי שיחקור החכם על החרטה, ולפי זה רצה לומר בנידונו בהתרת נדרים בערב ראש השנה שאין חקירה ובושה שהרי כולם מבקשים התרה בנוסח אחיד, אין צריך שיבוא הנודר עצמו ויועיל התרה דרך הרדיו, ומכל מקום נראה דלא פלוג, אבל מכל מקום נוכל לפשוט שדרך הטלפון יש להתיר.

וכוונתו דכל שיכול לבוא לידי חקירה ובושה מצד הנודר כשהנודר עצמו מגיע או אפילו על ידי טלפון, אף שכעת אין עושים כן וכהתרה דערב ראש השנה יועיל ההתרה בטלפון.

אבל כשאי אפשר לבוא לידי בושה וחקירה כלל כיון שאינו נמצא, אף שכעת אין נצרכים לעשות כן, כהתרה דערב ראש השנה, מכל מקום לא פלוג.

ויש להעיר על מה שכתב דלא פלוג מתשובת הריב"ש ריש סימן שע אהא דתניא בנדרים סה. המודר הנאה מחבירו אין מתירין לו אלא בפניו, והטעם בירושלמי פירשו או מפני הבושה (שיתבייש ממנו ממה שנדר לו להנאתו ועכשיו מתחרט ומבקש שיתירו לו) או מפני החשד (שאם יתירו שלא בפניו לא ידע חבירו בהתירו וכשיראה אותו נהנה ממנו יחשדנו כעובר על נדרו) וכתב הריב"ש דמושמע דאם אין הנדר לתועלת חבירו מתירין לו שלא בפניו דלא שייך לומר שיתבייש ממנו כיון שאין הנדר לתועלתו וכו' ע"ש

הרי דלא אמרינן לא פלוג בנדרים היכא שלא שייך הטעם, והוא הדין בזה כיון שאין בנוסח התרת נדרים בערב ר"ה בושה כלל אין לומר בזה לא פלוג. (וראה מעין אומר חלק ה הלכות נדרים סימן כ שהביא שמרן זצ"ל בשיעור בליון אמר שאחר אמירת הסליחות יעשו התרת נדרים וכולם יאמרו נוסח ההתרה גם אלו שצופים בליון ע"ש)

וראה למרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל בהליכות עולם חלק ח עמוד עא שכתב דכל הנידון הוא בנדר או שבועה ממש אבל להתרת מנהג שנהג ג' פעמים ולא אמר בלי נדר, כיון שאינו צריך התרה אלא מדרבנן, יכול להתיר על ידי שליח.

ועל כל פנים נראה למסקנה דמעיך הדין אפשר לעשות התרת נדרים בטלפון

בברכה

אלון בן שבת

המשן בעמ' 4

מטרות העמידה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

המשך מע' 3 - מאמר השבוע - הרב אברהם רחמים

חז"ל אמרו לנו שתלמוד תורה הוא כנגד כל המצוות. בא יהודי, יושב והוגה בתורה שעה אחת, הרי שהוא סידר לעצמו לכל הפחות מאה וארבע עשרה אלף שנים של חיי עונג נפלאים של הנאה מזיו השכינה. - מיהו שיכול לזלזל בערך כזה?

זהו שהמדרש אומר: "רבי אומר: אם עושין ישראל תשובה לפני הקב"ה אפילו יום אחד מיד בן דוד בא. שנא' כי הוא אלקינו ואנחנו עם מרעינו ונצאנו ידו היום אם בקלנו תשקענו." פלא גדול, בכוח מעשים טובים של יום אחד, דיי ומספיק בכדי להחיש לנו נאולה.

מעתה נבין, מדוע התורה מציינת תדיר, את חשיבות היום האחד: בכל יום יהיו בעיניך כחדשים. התשובה: ערך של יום הוא יקר לאין ערוך, ערכו אינו יורד גם לאחר שלושת אלפים שנה. לכך חובה עלינו להעריך ולייקר כל יום ויום.

זהו שאומר הרמח"ל ב'מסילות ישרים' (פרק א'): 'מעתה ודאי הוא, שהדקדוק שידקדק על ענין המצוות והעבודה, מוכרח שיהיה בתכלית הדקדוק, כאשר ידקדקו שוקלי הזהב והפנינים לרוב יקרים, כי תולדתם נולדת בשלמות האמיתי והיקר הנצחי שאין יקר למעלה ממנו. - אדם שוקל עגבניות ומלפפונים אינו מבחין בעשרה גרם זה לא משנה כל כך אמנם שאדם שוקל יהלומים עשרה גרם זהו סכום מוכבד ביותר שאי אפשר לוותר לעיו בנקל!

אלא מעתה, אחר החשבון הקצר שעשינו, יושב האדם ומהרהר כאשר לבו מצטמק ורע לו: 'איי, הלך עליי! כמה זמן אני מפספס ולא עושה בו את הטוב ביותר, כמה חלומות עלו לי בתפילה..., כמה פעמים שכחתי לברך... כמה פעמים כעסתי... אוי לי, אבדתי שנים רבות מעולם הנצח?'

אלא מה, שמהשבות אלו, גם הן אינן נכונות. הנה, הקב"ה מבקש להיטיב עמנו ולהעניק לנו טובה לעולמי עד, עד כדי כך שהוא נתן לנו במתנה - 'מחקה' - העניק לנו את האפשרות לתקן את העבר למחוק לשנות אותו.

כיצד? כאשר אדם חוזר בתשובה על מעשיו שאינם הגונים, הרי שהוא מתקן ומיישר אותם, הוא מחזיר אותם למוטב. לכך אמר ר' אליעזר בן הורקנוס (אבות ב'): 'ושוב יום אחד לפני מיתתך'.

יהודי יקר! אל תדחה את התשובה ליום מחר, אלא בכל יום עשה תשובה, בכל יום תתקן את השעות, הדקות והשניות המעטות אתו, טרם שהיום עצמו 'ימות' - יחלוף, אז תשכח מהמעשים שעשית בו ולא תוכל לשוב עליהם.

לכן, כל יום עלינו לפשפש במעשינו, לשלוח יום אל העבר בשלמות. כל יום שחולף הוא לכל הפחות משפיע על 2,739,700 - שני מיליון שבע מאות שלושים ותשע אלף ושבע מאות שנה. מי יכול לזלזל בזה?

עצה מאת שלמה המלך

ומכאן נבין גם את דברי שלמה המלך משלי (כו א) "אל תתהלל ביום מחר - כי לא תדע מה יבא יום". שלמה מזהיר אותנו מלומר 'מחר'. כידוע, התיירון - 'מחר'. הוא עצת היצר הרע כמו שנצטווה יהושע "וצא הלחם בצמלק - מחר". היצר הרע אינו אומר לאדם, 'אל תקיים מצוות'. אלא הוא אומר לו: 'ודאי שתעשה, רק - לא היום, שמור אותם ל- מחר'. כך גם לגבי מצוות התשובה. 'מה לך לחזור בתשובה היום, יש לך גם את יום המחר'.

לכן שלמה מזהיר כל אחד. 'אל תשען על יום המחר, ולמה? משום כי לא תדע מה יבא יום'. איך יודע מה 'כח ההולדה' - החשיבות וערך שיש להוציא מיום אחד. כאשר האדם נמצא באותו יום, עדיין בכוחו לזכור את המעשים שעשה והינו יכול להעניק להם תיקון מועיל. על ידי: הכרה בחטא, וידוי, חרטה וקבלה לעתיד.

אולם כאשר חולף היום, האדם אינו זוכר אלו מעשים עשה בדיוק, ולכן אינו יכול לתקן אותם לחלוטין. מעתה, בכל יום, לפני שהזיכרון שלנו הולך ודוהה נפשפש ונמשמש בכל המעשים, הטובים הם אם לא? כך נזכה לאורך ימים ושנות חיים בעולם שכולו ארוך ואף בעולם הזה - אמן!

שיר המצאה מן המזרח

הרב יוסף חיים בן שבת

רבי דוד בן שמעון

הרב דוד בן שמעון זצ"ל נולד בשנת ה'תקפ"ו בעיר רבאט שבמרוקו למשפחה המיוחסת למעלה בקודש לזרע בית דוד ששורשיה בתור הזהב בספרד. עיר מולדתו רבאט הידועה כמרכז תורה, ומגיל ינקות זכה להסתופף בצילם של צדיקים ובראשם הרה"ק סעדיה מאראג'י מגדולי חכמי מרוקו. בגיל צעיר נשא לאשה את הרבנית רחל בתו של הגאון הרב מסעוד סבאח. בתוך שנים ספורות נתאספו סביבו תלמידים רבים ששנתו בצמא את דבריו ולימים הפכו רבים מהם בעצמם למרביצי תורה בכל רחבי מרוקו. עד מהרה יצא שמעו כאחד ויחיד בדורו וחפר גילו הצעיר היה למנהיג בתורה ביר"ש ובמידות טובות.

בניו: הרב רפאל אהרן בן שמעון רבה של מצרים, אודותיו הרחבנו בשבוע שעבר. הרב מסעוד חי בן שמעון והרב יקותיאל חיים בן שמעון. בנותיו: רבקה, ודליסה.

אך מעל הכל עמדה אהבתו העזה לארץ ישראל. בגיל 28 החליט להגשים את חלומו. וכאשר דרכה רגלו על אדמת ארץ הקודש התפלש בדמעות שמחה בעפרה ונישק את אבניה כמנהג גדולי האמוראים שנשקו לכיפי דעכו. וכפי שהוא עצמו כתב: "דכיון שארץ ישראל היא מושב השכינה היא בעצמה קודש קדשים, תיק שאל ספר תורה שהוא מקודש, ונמצא נשיקת אבני ארץ ישראל כאילו מנשק את השכינה השוכן בה". מאז התמקד ר' דוד אך ורק בכבודה של ארץ ישראל. כפי שכותב בנו בכורו בהקדמתו לספר "שער המפקד" שחיבר אביו על מנהגי ירושלים: "עטרת ראשנו" מרן אבא זצוק"ל בעלותו מערי המערב לשכון בכוד בעיר קדשנו ותפארתנו ירושלים ת"ו לרוב אהבתו לארץ הקודש אשר היתה בוערת בלבו לב קדוש... צמצם כל מקצועות לימודו רק בחוג אהבת ארץ הקודש ועניינה, הן בדרשות או בדינין וכיו"ב הכל מוקדש לארץ ישראל".

מעת שהגיע ר' דוד לירושלים עלתה מאוד קרנה של "עדת המעריבים" בעיר. **מספור** כי באותה עת היה ר' יהודה פאפו בנו של הגאון הנודע למוסר ולתפארה בעל ה"פלא יועץ" ומגדולי חכמי ירושלים חולה אנוש, וכל גדולי ירושלים נכנסו לבקרו, אך רק לכבודו של ר' דוד הצעיר התאמץ וקם מלוא קומתו כיוון שמן השמים הודיעוהו שאדם קדוש בא לבקרו. מאז נודע שמו של ר' דוד בן שמעון ברבים כקדוש חסיד ובעל מעלה. ופשט ידו גם כן ליתן צדקה וארוכה ומרפא גשמי ורוחני, כי על שולחנו היו מסובים דרך קבע אלמונות ויתומים, עד שר' דוד כונה בפי כל "אבי יתומים ודיין אלמונות".

ספריו : מ"ר תכנן לכתוב ספר, '**שערי צדק**', ובו ארבעה חלקים: **א. 'שער החצר'**, ובו ליקוט מקורות העוסקים בשבחה של ארץ ישראל, בתוספת ביאורו של חכם דוד בן שמעון. **ב. 'שער המטרה'**, על הלכות השמירה לארץ ישראל. **ג. 'שער הקדים'**, על מצוות התלויות בארץ. **ד. 'שער המפקד'**, המקבץ את מנהגי ארץ ישראל וירושלים. מפאת ענוותנותו לא חתם ר' דוד את שמו על הספר. וגם כשענה הרב על שאלות בענייני הלכה היה כותב בתחילה את הדברים הבאים: מכיר אני מיעוט ערכי פחות שבערכין ואין בלשוני מילה להשיב דבר או חצי דבר. ועד מהרה יצא שמו של הספר בכל רחבי העולם היהודי.

בשנת תרכ"ב (1862) זכה להדפיס רק חלק אחד, 'שער החצר'. שאר ספריו, יחד עם כתבים נוספים, נערכו בידי בנו, **הראשל"צ רבי רפאל**, ויצאו לאור אחרי מותו. ביניהם ספר שאלות ותשובות בשם '**מצוד דבש**', בו שילב הן תשובותיו עם תשובות אביו, וספר השירים '**שירי תהילה**'. על ספריו חתם בראשי תיבות '**מעט דבש**'. וכך התבטא אודותיו הגאון הענק **ר' חיים פאלאג'י**: ומכאן מודעה דעתה האיר זרח ספר נחמד ונעים 'שער החצר' להרב המופלא בדורנו, נר המערבי, איש ירושלים, כמוהו ר' דוד בן שמעון נר"י יחי שמו לעולם אמן. שהפליא עצה הגדיל תושיה, מדובר בו נכבדות במעלות ארץ ישראל... בדין שחלק מחכמתו ליראיו. ע"כ.

בשנת תשע"ב הוציא מכון התורה והארץ בסיוע בני המשפחה, את הספר 'שער החצר' בשני כרכים, במהדורה חדשה ומפוארת.

ר' דוד בן שמעון לא הסתפק בדרשות על מעלות הארץ. הוא פעל רבות לחיזוק ההתיישבות היהודית ואף יזם וייסד בשנת ה'תרכ"ו את השכונה הראשונה מחוץ לחומות לארץ ישראל '**מחנה ישראל**'. כל בתי השכונה נבנו על מנת לשכן בהם את עניי עדת המערבים. בהמשך פעל ליד עם השר משה מונטיפיורי ויישב חמש משפחות מק"ק המערבים מסויים ליד יפו והתיישבות חקלאית בפרוזדור ירושלים בשם '**מוצא**'. בהקשר זה פרסם מודעה בעיתון "הלבנון" של אותם הימים בה כתב: למען תחזקנה ידי מעלת היקרים השלמים יראים ותמימים... בקנותם שדות וזרמים בכפר קאלאניע (מוצא) הנני להודיע בשערי הלבנון כי נחלתם שפרה בעיני עד למאוד, טובה ויפה ומתוקנת לעבודה... ותפילה זכה כי עד מהרה יתן ה' כי יוכלו להוציא מחשבתו הטובה, והארץ הנשמה תשק, וערי יהודה תכננה במהרה בימינו אמן. סוף צייטוט.

בשנת ה'תר"מ חלה ר' דוד בן שמעון במחלה קשה. ישנה שכונת **ר' יעקב אבנחצירא** רצה בכל נפשו להגיע לירושלים ולפעול יחד עם ר' דוד 'צוף דב'ש" לקירוב הגאולה. אך הדבר לא הסתייע ובי"ח כסלו ה'תר"מ בעודו במצרים בדרכו לארץ ישראל שמע כי ר' דוד בן שמעון נסתלק לבית עולמו.

משנודע על פטירתו הכריזו רבני ירושלים על שביתת מלאכה, אלפים ליוו את רבם האהוב בדרכו האחרונה אל מנוחתו בהר הזיתים. כל גדולי ירושלים הספידוהו. וילדי הת"ת הלכו לפני מיטתו ונרות בידם, מקוננים ובוכים על פטירת רבם. על מצבתו נכתב בין השאר: אבד חסיד מן הארץ, גיבור לעמוד בפרץ, מתוק מדבש טעמו, בישראל גדול שמו, רועה נאמן לעדתו, צדיק באמונתו, חונן דלים ומחסה לאביונים... הרב המופלא וכבוד ה' מלא חסידא קדישא, זכה וזיקה את הרבים, נר המערבי, מרביץ תורה בישראל, איש אלוקים קדוש, המפורסם בשמו ובמעשיו, מורנו הרב כמוהו ר' דוד בן שמעון, המחבר ספר שער החצר ועוד ספרים.

כתר תורה

בית הוראה וכולל בכו"ל ללמודי רבנות ודיעות

efrat

בית ההוראה
קו ההלכה

כתר תורה

על פי פסקי מרן הגאון רבינו **עובדיה יוסף** זצ"ל
ובנו ממשיך דרכו הראשון לציון הרב **יצחק יוסף** שליט"א

רבני הקו נותנים מענה
לכל חלקי הארץ
ואזור בנימין בפרט

בית ההוראה נותן
מענה הלכתי ויעוץ רפואי
בדיני טהרת המשפחה

חייגו במשך כל שעות היום
02-5408030

בברכה
קו ההלכה כתר תורה

בן אדם מה לך
נרדם קום
קרא בתחמנים

ערב שירה ופיוט
בלווי תזמורת וכלי נגינה

מעמד הסליחות המרכזי

23:00 | פתיחה לסליחות בשירה ופיוט

החזן **ישי ברסאנו** הי"ו
החזן **יהודה שרון** לוי הי"ו

24:00 | דברי חיזוק לימים הנוראים

הרה"ג הרב **ירון אשכנזי** שליט"א
ראש קו ההלכה העולמי חבר הנהלה הרוחנית ב"הידברות"

24:30 | אמירת סליחות

עזרת
נשים
פתוחה

ביום חמישי הקרוב כג' אלול 26/09/24
בבית הכנסת "בני הישיבות" רח' אהבת ישראל 11 תל ציון

הערב
יתקיים
ב"ה

ברוכים הבאים

כולל ובית ההוראה **כתר תורה** בני הישיבות

הערב יעבור בשידור חי
בערוץ הידברות
ובערוץ כתר תורה